

DIPLOMAT

№ 07(020) Sentyabr, İlon 2005

İctimai-siyasi qəzet
Rojnama civakî û siyasi

Qiyməti
Hêjaye 1000 manat

Biz özümüzü ərəb, türk və farslardan əskik görmürük

Kürdüstanın Dihok şəhərinin Jiyan otelində sentyabrın 22-24-də başlanan, dünya kürdlərinin yazıçı və ziyalıların toplandığı konfransda çıxış edən Kürdüstan Federasiyasının başqanı Məsud Barzani cənabları: - Heç bir qüvvə bizi birbirimizdən ayıra bilməz. Dilimiz, mədəniyyətimiz kimi milli çıxarlarımız da bu qədər zülməyə rəmənin kürd xalqı qorudu və bundan sonra qoruyacağıq.

Biz özümüzü ərəb, türk və farslardan əskik görmürük. Onların sahib olduğu haqlara biz də sahibik.

Müharibəyə ehtiyac qalmadı, nə bizim, nə də Kürdüstanı bölüşdürmüş işğalçı dövlətlər

üçün.

Biz bu dövlətlərə dost əlimizi uzadıb, onların kürd varlığını qəbul etmələrini istəyirik. Zaman şərtləri dəyişdirmişdir. Kürdlərin öz müstəqilliyindən bəhs etmələri günah deyildir. İrak konstitusiyasında kürdlərin hər bir haqları olmasada biz kürdlər bu referendumda açıq bir şəkildə dəstək verəcəyik.

Gərək bütün Kürdüstanlılar bu referendumda səs versinlər.

Çıxışının sonunda Kürdüstanın dörd bir tərəfindən gələn, kürd ziyalı və yazıçıların, kürd mədəniyyət və incəsənətinin inkişaf etdirilməsində və bu konfransda iştirak etdiklərinə görə təşəkkürünə bildirdi və müvəffəqiyyətlər arzuladı.

Celal Talebanî ji serokê Amêrikayêra bi kurdî çî got

Wekî diha çaverê kirin serokkomarê İraqê Celal Talebanî duhî êvarê peyva İraqê di kongreya bilind ya Neteweyên Yekbûyî de li avahiyê wê li New Yorkê xwend. Wî axiftina xwe bi erebî û kurdî kir û weha zimanê kurdî jî gehişt sewiyeyê zimanên ko di Neteweyên Yekbûyî de tên bi kar anîn.

Celal Talebanî di naverasta axiftina xwe ya erebî de bi kurdî peyivî. Wî bi erebî got:

Ez bi zimanê kurdî, zimanê duyê yê fermî yê İraqê silavan li we dikim.

Paşî wî ev gotina jêrîn bi kurdî kir:

Berêzan. Ez silavên komelên xelkê Kurdistanê jî wekî beşekî ji gelê İraqê digehînim we hemiyan. Cihê şanaziya me ye ko Kurdistanê İraqê her wekî çawa ew di demê xebatê de li dijî diktatoriyetê keleha azadîxwazên hemî opozisyona İraqê bû ew herweha jî di warê tecrubeya demokrasî û avedankirin û pêşdebirina aborî û civakî û kulturî û hwd. de bûye mînakê zindî û ew wê rastiyê têxe berçavan ko xelkê azad û demokrat dikarin pêşengiya pêşdebirina hemî aliyên jiyane bikin.

Celal Talebanî piştî vê navbira bi kurdî berdewam bû li ser axiftina xwe ya bi erebî. Xwe wî li Qesra Spî jî kurdî b ikar anî. Wî di konferansa rojnamevanî ya hevbeş de digel Serokê Dewletên Yekgirtî yê Neteweyên George Bushî, di bersiva xwe de li ser pirsyareka bi kurdî ya rojnamevanê beşa kurdî ya Dengê Emerîkayê, bi zimanê kurdî bersiva wî de.

Serokkomarê İraqê yê kurd Celal Talebanî çûye Emerîkayê bo ko wekî serokê dewleta İraqê di civînên kongreya Neteweyên Yekbûyî de beşdar bibe. Ev kongre di bîreweriya 60 saliya damezrandina rêxistina Neteweyên Yekbûyî de têt kirin. Kongreyê roja çarşemê 14/9 dest pê kiriye û sê rojan dom dike.

Di kongreyê de gelek babetên giring yê mîna reforman di Neteweyên Yekbûyî de û karkirin ji bo nehiştina hejariyê û xebata li dijî terorê hatin livandin. Her di roja yekê de Civata Ewlekariyê ya Neteweyên Yekbûyî biryara 1624-ê li dijî terorê derxist. Li gor wê biryarê endamên Neteweyên Yekbûyî ko 191 dewlet in de weha bikin ko di welatên wan de ne bes karên teroristî lê herweha bi qanûnê handan û piştgirîkirin bo rabûnê bi kiryarên teroristî bèn qedexe kirin.

Emê qewatêxwe bikine yek boy Kurdistaneke serbixwe!

Mêvanê me serokê weziê hukumeta herêma Silemaniyê brêz Omer Fettahe.

Səh.2-də

Azerbaycanêva tu elaqetiyame ne bûye,iro hun hatine em bawarin wê Azerbaycanêva jî elaqetî wê çêbe

Mêvanêmin wezîrê Rewşenbîrê Kurdistanê Kek Samî Şoreşe

Səh.4-də

BİZ TÜRKMANLARIN SALAMINI AZƏRBAYCANA ÇATDIRIN

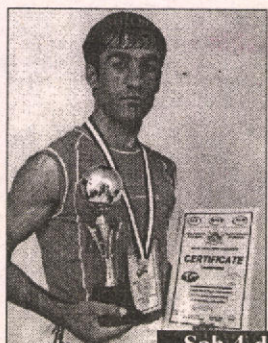
Müsahibim, Kürdüstan Parlamentinin üzvü Səid bəydir.

Səh.3-də

Laçınlı Kürdoğlu Bəhrüz dünya çempionu oldu

Sizinlə bu günkü həmsöhbətim "Karate do Şotakan və Kiqboqşinq" idman növləri üzrə dəfələrlə nailiyyət əldə etmiş, Çıraqov Bəhrüzdur. Bəhrüz 1981-ci ildə Laçın r-nun Çıraqlı kəndində dünyaya göz açıb.

Səh.4-də

Emê qewatêxwe bikine yek boy Kurdistaneke serbixwe!

Milovanê me serokê wezîrê hokumeta herêma Silêmanîyê brêz Omer Fettah

Kek Fettah, we ez qebûl kirime boy vê yeke zor-zor spas dikim.

- Brêz Fettah, yekbûna herdu îdara çima aqqasî derengî ket ?

- Raste, yektîya herdu hokumeta hinek dereng bibejî, naha ser van mijara xebat te kirin. Wedekî kurt da ev mesele-na wê hellbe, gelên kurdan û krîstani wê ji xemgîniyê xilazbin.

- Kek Omer Fettah millet gelek wextî şaş dibe, têlêvîzîona "KurdSat"-ê elametî dide serokê hokumeta Kurdistanê Omar Fettah, wusa jî "Kurdistantv" dibêje serokê hokumeta Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî. Em çewa serwaxt bin, hîvî dikim vê meseleyîra hine agahî bidin.

- Belê, li Kurdistanê Îraqê du îdare hene, boy vê yekê jî du serokê hokumeta Kurdistanê heye, yek yê hokumeta herêma Hewlêrêye, ya duyemîn hokumeta herêma Silêmanîyêye.

-Em wîya zanin, em hez dikim bejîm tu praqtîka cîhanêda parlamêntok du hokumet nebuye. Herdu hokumet bibe yek wê daha baştir nebe

- Belê, em jî zanin, boy vê yekê jî heya mehekî herdu îdare wê bibe yek. Brêz Mesud Barzani wê bibe serokê herêma Kurdistanê, serokê hokumeta Kurdistanê wê bibe brêz Nêçîrvan Barzanî, serokê parlamêntoyê wê bibe Ednan Miftî ji Ynk-ê cigirêwî jî jî PDK-ê wê bibe û hemû wezaretê wê bibine yek herine paytext, Hewlêrê.

Ez bawarim wekî, emê qewatêxwe bikine yek boy Kurdistaneke fêdêral û

dêmkrasî çê bikin. Hemû milletên kêmkî jimar wê cîyê xwe nav hokumeta Kurdistanê fêdêral bigire.

- Kek Omer Fettah, daxazîyame ewe wekî hun gelên kurdên Azerbaycanê bîr

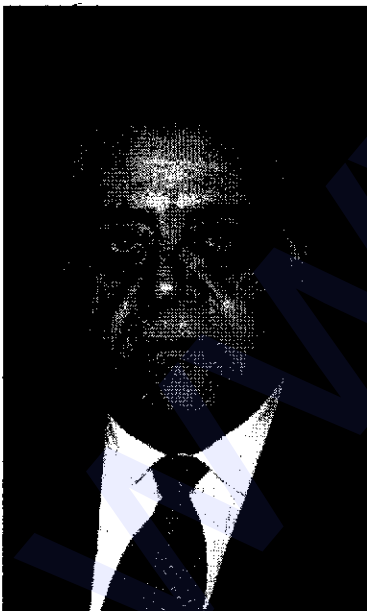
nekin, li vîra fêstîvalê, konfirans, civat bunê me jî bixine bîra xwe, çend rewşênbîra dawet bikin wekî bîr beşter bibine konfêransa.

- Hetanî desturê Îraqê hemîşe neyê

nivîsarê, em rîsmî tu kesa nikarin dewetî civîna bikin.

Desturê Îraqê amade bunê şunda emê elaqetîya hevra çê bikin. Ew rojana ne dure.

Yaltaqlar və paxıllar dünyası

Dünyamız yaranandan insanlar bir neçə qrupa bölünüb-lər.

Əsil insanlar, yaltaqlar, paxıllar. Nədənə dünya dəyişdikcə əsil insanların sayı azalır. Yaltaqların, paxılların sayı gündən-günə çoxalır. Bəzisi bir vəzifə əldə etmək üçün öz kişilik simasını dəyişərək

Nəriman Əyyub

müəyyən adamlar qarşısında əyilir, həqiqi simasını alçaldır. Bəzilər isə nədənə paxıl olurlar. Olan həqiqəti tərsinə yozurlar.

Bəzi müğənnilər də ara adamların xoşa gəlməyən mahniələrini oxuyur. Nə oxuduğunu özü də başa düşmür. Yalançıya, yaltağa və paxıla qarşı mənim münasibətim həmişə mənfi olub, olur və olacaqdır.

Müğənni Yusif Mustafayev "Yol polis Ləri" mahnısını oxuyur

Yaltaqlıq

Niyə yaltaqlandı, Yusif Mustafa? Yol polisi, kimi incitməyibdir? Onları çıxardın, tamamca saba, O saxta sozlərin, mənə deyibdir.

Fərdi di, bəlkə də yaxşılı var, Bütün polisləri, tam tərifi etmə.

Yalanı oxuma, olar sənə ar, Həqiqəti qoyub, səf yolla getmə.

Tərifi etmə, çoxlu rüşvətxorları, Sürücü qanunu, sorur zəli tək. Yollar kənarında, onlar cır arı, Yüzündən sağlamlıdır, ancaq biri tək.

Şər atr: - Berk getdin, saymadın məni, - Yalan söyləyirsən! desən inanmır. Dönə-dönə, borclu çıxardır səni, Əl atsan cibinə, alır utanmır.

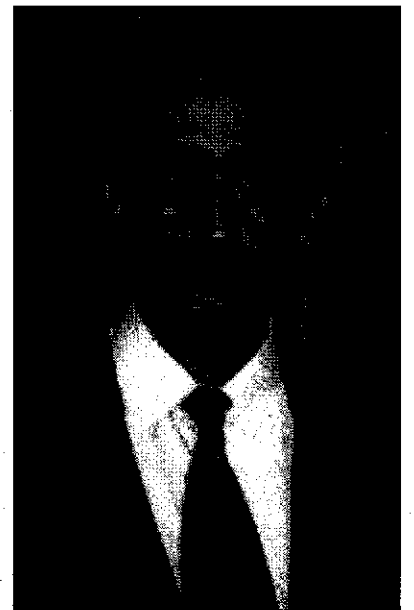
Həqiqi səhf etsən, cibin dəyişir, Bayaxkı ciddilik, həlimə dönür. Cibini boşaldır, şişdikcə şişir, Pul versən, bəd işin düzünədənür.

Tərifi etmə Yusif, xalq gülür sənə, Tərifsiz tərifi, deyən yaltaqdır. Oxuma o sözü, yenidən yene, Nəriman Əyyubam, sözlərim haqdır.

15.09.2005.

LAÇIN HƏSRƏTİ

Qocalıq olursa, yaşım yaradı, Qəriblik ömrümdən, günlər daradı. Bakıda olarkən çatmadı havam, Buraya gəldim ki, Laçını dadam. Vərəmi torpağı, havasın duyum, Tökməklə quyudan, alasan suyun? Laçın havasını, heç bir məkanda, Nə yerdə taparsan, nə asimanda. İsmayılı, gözəl meşə torpağın, Bizim clə verib, meyvəsin bağın. Gələn köçkünlərə, açıbdı qucaq, Sayılır hörmətli, iş bilən qoçaq. Burda nə deyilmir, yerlidi gəlmə, Qəribə xoş gəlir, xoş gəldin kəlmə. Sordum bu diyarda, vardılar xeyli, İgidlər buraya, səhblər meyli. Kürdoba yaradıb, salıblar məkən, Qollarında qüvvə, damarlarda qan. Söylədim hardadır, məşur pəhləvan, Onun görüşünə, biz olaq rəvan. Dedilər köç edib, qoca pəhləvan, Gətirməyib bəxti, dəyişib məkən. Ona rəqib olub, cavan Miraləm, Bir əlində balta, bir əldə qələm. Gör necə fəlakət, qərib bir əldə, Meydana çıxıblar, əllərdə balta. Kürdün iki igid, pəhləvan oğlu, Qəm-qüssə yaratdı, söyləmə doğru. Üz-üzə gəlibdir, iki şiri-nər, Qərib bir mahalda tapıblar hünər. Meydan sulayıblar, sağa və sola, Kiminki dağıla, kiminki dola.

Ramiz Qərib

Ucuz qəhrəmanlıq, ucuz ədavət, Özgələrcün ctdik, hər an səxavət. Qərib söyləyir ki, gərək pəhləvan, Girməsən döyüşə, keçərsə zaman. Əqlin əməyiylə, qazansın hörmət, Qoysun cavanların, boynuna minnət. Kürdlərin birliyi, olsaydı yəqin, Qurardı dövlətin, olardı əmin.

İsmayılı 2005 avqust.

Mən çox sevinirəm ki, Kürdüstan parlamentində türkman deputatları da var. Bu sevindiricidir. Səid bəy, bizi qəbul edib "Diplomat" qəzetinə müsahibə verdiyiniz üçün, sizə təşəkkür edirəm. Və sizə müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

-Səid bəy, Səddam Hüseyin dönəmində türkmanların hansı haqları var idi? Xahiş edirəm, bu barədə oxuculara məlumat verəsiniz.

-İrakda yaşayan bütün xalqlar şiddətli basqı altında idilər. Heç bir insani hüququmuz yox idi.Nə siyasi, nə mədəni,nə iqtisadi haqqımız olmamışdı. Vəziyyət o dərəcəyə çatmışdı ki, türkman dilində danışmaq qadağan olmuşdu. Xüsusi ilə Kərkük və Dilafər bölgəsində, türkmanları hər şeydən məhrum etmişdilər. Onların evləri hər zaman nəzarətdə və basqı altında idi.Türkmanların, türkman kimi yaşamağa haq-

man xalqı bilsin ki, əgər heç kəs qalmazsa türkmanların haqlarını müdafiə etməyə, mən Məsud Barzani hər zaman türkmanların haqlarını müdafiə edəcəyəm.Onun bu çıxışı bütün xalqlar kimi biz türkmanları çox məchub etdi, sevindirdi. Doğrudan da, Məsud Barzani cənabları Kürdüstan bölgəsinə prezident seçilən zaman, and içmə mərasimində də bu ifadələri təkrar etdi, siz də buna şahidsiniz.

-Səid bəy, Məsud Barzani cənablarının vəd etdiyi imtiyazların hansına nail olmuşunuz?

-Çox şükürlər olsun ki, Kürdüstan hökuməti Səd-

verir.Bəzi məsələlərdə bizə daha çox önəm verirlər. Ona görə ki,kürd xalqı istər Səddam Hüseyin tərəfindən istərsə də ondan əvvəlki quruluş zamanı çox əziyyətlər, faciələr yaşayıblar.Ona görə də onlar heç vaxt razı olmazlar ki, Kürdüstanda yaşayan başqa xalqlar onlar çəkdiyi, yaşadığı faciələri yaşasınlar.

Kürd xalqı bu bölgədə hakim bir qüvvədir. Burda yaşayan xalqlar bu hökuməti və bayrağını qəbul edib bu bayraq altında qardaşcasına yaşayırlar.

-Şimali İrakda, yəni Kürdüstanda türkmanlar üç yerə parçalanıb.- Nəyə görə, bunun səbəbi nədir?

BİZ TÜRKMANLARIN SALAMINI AZƏRBAYCANA ÇATDIRIN

Müsahibim, Kürdüstan Parlamentinin üzvü Səid bəydir.

qı yox idi. Yetmiş iki il, bu millət şiddət altında yaşadı. Çox şükürlər olsun ki, türkman anaları öz övladlarına türkman dilini unutturmadılar.Bir millətin qəzeti, radio və televiziya olmasın, millət öz mədəniyyətini necə saxlaya bilər? Biz türkman dilini, mədəniyyətini, qoruyub saxlayan ailələrə öz təşəkkürümüzü bildiririk.Lakin 1991-ci ildən sonra Məsud Barzani və Calal Tələbani cənablarının rəhbərliyi altında sistem tamam dəyişdi. Şimali İrakda, yəni Kürdüstanda kürd xalqı ilə bərabər, bütün azsaylı xalqlar birgə mübarizəyə qalxdılar. Və Səddam ordusunu Kürdüstandan qovdular. Orda yaşayan millətlər birləşərək, Kürdüstan hökuməti və Parlamentini yaratdılar. Bütün azsaylı xalqların nümayəndələri bu hökumətdən faydalandı, eləcə də parlamentdə yer tutdular. Kürdüstanda yaşayan bütün xalqların mədəni haqları verildi, eləcə də türkmanların. Bunu xüsusi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, yığıncaqların birində, Məsud Barzani cənabları çıxışlarının birində qeyd etdi ki, kürd xalqı uzun illərdir inhisarçı dövlətlər tərəfindən əziyyətlər çəkib və çəkir.Heç vaxt razı olmaram ki,Kürdüstanda yaşayan hər hansı bir xalq biz çəkdiyimiz müsibətləri yaşasın. Xüsusi ilə qoy türk-

dam quruluşunun tam əksinə olaraq demək olar ki, bizim bütün imtiyazlarımızı vermişdir. Belə ki, 100-dən artıq məktəbimiz,altı televiziya kanalımız, beş radio yayım evimiz, on dörd mədəniyyət mərkəzimiz, on yeddi siyasi partiyalarımız var. Hələ bizə verilən ticarət mərkəzlərini demirəm. Kürdüstan Parlamentində dörd türkman parlamentarları var. Lazım olanda türkmanlarla bağlı məsələləri parlament iclaslarına çıxarıyıq və istəyimizə nail oluruq.Kürdüstan hökumətində bir nəfər nazirimiz var. Bizə elə gəlir ki, gələcəkdə nazirlərimizin sayı da artacaqdır. Çünki bəzi qüvvələr, İrak türkmanlarını bir neçə yerə parçaladılar. İndi o parçalar həqiqətənləyaraq yavaş-yavaş birləşməyə başlayıblar. Üzümüzə gələn seçimlərdə, yəqin ki, deputatlarımızın və nazirlərimizin sayı mütləq artacaqdır.

-Kürdüstan hökuməti tərəfindən türkmanlara qarşı bir təziq varmı?

-Elə bir türkman ailəsi tapa bilməzsən ki, onlara təziq ola. Əgər hər hansı bir anlaşılmazlıq olarsa, həmmən danışılacaq yolu ilə məsələ həll olunur. Kürdüstan hökuməti mən deyirdim ki, azsaylı xalqlara kürd xalqına nisbətən daha çox üstünlük

-Tahir bəy 1995-ci ilin aprel ayında Türkman Cəbhəsi evi quruldu. Və mən o təşkilatda dairə başkanı köməkçisi idim. İsimiz çox gözəl gedirdi.Siyasətimizi buranın siyasətinə uyğun qurmuşduq.Çox təəssüflər olsun ki, Türkiyə dövləti bizi bu vəziyyətə saldı.Türklərlə soydaşlıq, ama mənim xüsusi siyasətim var.

Birinci mən İrak türkmanıyam, buranın qanunlarına uymalıyam.Türkiyənin qismən bizə yardım oldu. Lakin onun Şimali İrakdakı siyasəti çox yanlış idi.O, istəmirdi biz kürd qardaşlarımızla anlaşaq.Türkiyə istəyirdi ki,öz siyasətini burda həyata keçirtsin, bu fikirlər çox yanlış idi. Biz onlara dəfələrlə anlatdıq,lakin onlar bizi başa düşmək istəmədilər.2000-ci ildə Ərbildə Türkmanların qurultayı keçirildi və türkmanların cəbhə başkanı seçildi.Mən siyasi büronun üzvü idim.Türkiyə dövləti israrla bizdən iki şeyi tələb edirdi.

1)Kürdüstan ifadəsini işlətməyə, Kürdüstan adını dilimizə gətirməyə.

2)Kürdüstanın bayrağına ehtiram etməyə.

Necə olur qardaşım, bir futbol komandasının bayrağına ehtiram edilsin.Bu dövlətdir, siyasi partiyadır özünün bayrağı var.Bizi faşist zülmündən xilas etmiş Kür-

düstan dövlətinin, hökumətinin bayrağına ehtiram etməyə, belə olurmu?. Burda yaşayan xalqlar Kürdüstan hökumətinin rəhbərinə də bayrağınada ehtiram göstərməlidirlər.

Kürdüstanda təkcə kürd xalqı deyil eyni zamanda türkman, aşuri, kildani,yezidi,erəb və bir sıra başqa xalqlar yaşayır.Onlar Kürdüstan hökumətinin prezidenti Məsud Barzani cənablarına partiyasına, partiyasının bayrağına və Kürdüstanın bayrağına ehtiramla yanaşırlar. Eləcə də Məsud Barzani cənabları burda yaşayan xalqlara və onların simvolik bayraqlarına çox ehtiram və hörmətlə yanaşır. Bəs biz niyə ehtiramla yanaşmırıq? Burda yaşayan hər bir xalqın borcudur ki,öl-kə rəhbərliyinə və bayrağına ehtiram etsin.Nəticədə, Türkiyənin bizə qarşı yönəltdiyi siyasətin qurbanı olduq. Çox təəssüflər olsun. O siyasət nəticəsində kürd xalqını az qala özümüzdə düşmənlər edək.Bütün bunlara baxmayaraq kürd xalqı, öz dostluq əlini bizdən çəkmədi, hər zaman bizim çətin günümüzə bizə sarı uzatdı, bizə qarşı böyük humanistlik etdi. Heç nə olmamış kimi qardaşcasına bizə yanaşdı.Təkcə Ərbildə 14 türkman məktəbimiz var. Ümumiyyətlə Kürdüstanda yüzdən artıq

orta məktəblərimiz var.Ona görə də cəbhə yavaş-yavaş parçalandı və üç yerə bölündü.Rəhbərliyi Ərbildən Kərkükə apardılar.

-Nə üçün, səbəb nə idi?

-Səbəbi onda gördülər ki, bəs Ərbildə türkman azdır Kərkükdə çoxdur. Onu bəhanə edərək Kərkükə apardılar. Ərbili tərk etdilər, bu da çox yanlış idi. Mən onlara anlatmağa çalışdım. Qardaşım, bu gün sən Kürdüstan, KDP-ni və YNK-ni tanımasan, ehtiram etməsən bu bölgə Kürdüstan kimi tanınan deyil?. Sultan Əbdül Həmid dönəmində də bu bölgə Kürdüstan bölgəsi adlanırdı. Biz hər zaman kürd xalqı ilə qardaşcasına yaşamışıq. Kürdüstan Səddam dönəmində türkman xalqının və siyasətçilərinin xilas yeri olub.Tarixən biz bu bölgədə birgə yaşamışıq və yaşayacağıq.Siz Azərbaycanda birgə yaşadığınız kimi.

- Bu parçalanma sizi zəif salmadımı? Əgər bir olsaydınız, parlamentdə və nazirlikdə çox yer əldə edə bilməzdinizmi? Bu birliyi bərpa etmək olmazmı?

-Sonu belə olmalıdır. Bütün milli partiyalar mütləq birləşməlidir.Həqiqətən çox gözəl deyiblər güc birlikdədir.Düzdür mənim əslim azərdir.Mənşəyim türkdür-

.Amma mən İrak türkmanıyam qoy bu xüsusiyyətlər məndə qalsın.

-Hörmətli dövlət başçanız İlham Əliyev cənablarına,Azərbaycan parlamentinə, azərbaycan ziyahlarına və azərbaycan xalqına nə deyəcəyiniz var?

-İstədiyimiz odur ki,diplomatıq əlaqələr yaransın. Çünki, bizim əslimiz azərbaycanlıdır. Nəyə görə Türkiyənin, İranın,Rusiyanın bir sıra Avropa dövlətlərinin, Çin, Koreyanın nümayəndəlikləri Ərbildə olsun,Azərbaycanın nümayəndəliyi olmasın.Nə üçün o, ölkələrdən Ərbilə təyyarələr gəlsin, Azərbaycandan gəlməsin?

Biz artıq dərəcədə xahiş edirik. Azərbaycan hökuməti ilə Kürdüstan hökumətlər arası ictimai, siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələr yaransın. Ölməz Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev cənablarının ənənəsi bərpa edirilsin.Bakı- Ərbil,Ərbil -Bakı təyyarə reysləri açılsın. Biz türkmanların qardaşlıq salamlarını bütün Azərbaycan xalqına çatdırın!

Müsahibəyə görə çox sağ olun. Siz də sağ olun.

Müsahibəni apardı "Diplomat" qəzetinin baş yazarı Tahir Süleyman.

Azərbaycanəva tu elaqetiyame ne bûye, îro hun hatine em bawarin wê

Azərbaycanəva jî elaqetî wê çêbe

Mêyanemîn wezîrê Rewşenbîrê Kurdistanê Kek Samî Sorêş

- Kek Samî, eva sala duyemîne wekî ez dême Kurdistana pîroz û divînim li Kurdistanê pir peşdaçûn buye. Şikir herdu hukumet bûne yek. We û he nu Kurdan boy yekbûna herdu hukumeta pîroz dikim.

-Hûn ji Azərbaycanê, heta Kurdistanê ser sera hatine. Van rojên dijwar dên, rewşa welatême rojname da dinivîsin eva kareke girînge, bona hatina we zor-zor spas

divêjim.

-Kak Samî, hûn derheq yekbuna herdu hukumeta çî dikarin bêjin?

-Belê, cara ewlin hun xer hatine Kurdistana azad. Hîvîdarim, wekî hûnê çendekî Kurdistanê bîminin û buyeren Kurdistanê bîbinin. Mera gellekî girînge cand û hunerên her çar parçên Kurdistan û gelên kurdên cihanê. Ya duyemîn ewe, wekî kareke girîng û

pîros bu, wekî Serokê hukumeta Kurdistanê Mesûd Berzanî hat jibartin. Ev her tim serokê me bûye, dîsa bi resmî serokê Kurdistanê hate jibartin. Berê jî Rêbaz Melle Mistefa Barzanîye nemir, heya çû ser dilovaniya xwe, kar u barên netewîya gelên kurdan peş dibir. Îro jî Serok Mesud Barzanî bare serokatîya netewîya gelê kurd daye ser milên xwe û peş dixê. Belê,

yekbûna herdu hukumeta gaveke pir başe, boy netewîya kurd hemû kabîne yek bûne. Bîrez Serok xîtabê xweda jî got, wekî yekbuna herdu hukumeta meseleke gellekî ferze. Evê xemgîniya gelê kurd jî navberê hilda. Yekbuna herdu hukumeta mecal da, wekî nav parlamêntoyê Îraqê da jî navê kurda wê xurt û qewatbe. Boy wê yekê jî ez gelekî dilxoşim, wekî herdu îdare bûne yek û serok bû bîrez Mesud Barzanî. Boy serokatîyê heqê kek Mesud heye, boy wê yekê ew bal Rêbaz Mistefa Barzanî hê zaroktîda bûye peşmerge. Heqê Barzanîyan heye boy serokatîyê. Usa jî Serokê Hukumeta Kurdistanê buye rêzdar Neçîrvan Barzanî.

- Hun çawa dinîhêrin herdu îdare bu hukumetêkê, paşwextiyêda navbera wana da wê muşkule çêbe?

- Bawar nakim muşkule çêbe, muşkule meseleki sereke nîne, ya sereke ewe, wekî hemû pîrsa bi rewşekî. Dêmkraşi bê hel kirin û bi dengêkî, rengêkî gewat derêwe çîhanê. Yê girîng ewe hemu meseleyî bi çarçuvaya yasa, bi çarçuvaya bi yek kirî bi rêya siyasî, aşîtiyana demokrasî bê helkirin.

Em ji muşkulan natirsîn, me pir muşkule dîtine û hel

kirine. Bo wê yekê jî hemû muşkule van salên dawî bi rewşa demokrasî aşîtiyane hatîye hel kirin.

Muškuleyê herî dijwar li Parlamêntoyê tê safî kirin. Muškuleyekeme heye, wekî wê qonaxê da (merhelle) em bi Serkarîya Serok û serkarê Îraqê Mam Calal Telebanî bi qanûna Îraqa fêdêral welatêxwe biparêzin.

-Kek Samî, yekbuna herdu hukumeta çîma danzdeh salin hel ne bu, ne dibu wekî serokê hukumeta Kurdistanê danzdeh sal berî viçaxî bihata jibartinê û îro meseleya Kerkukê, Xanegîne, Dîlaferê bihata hell kirin?

- Çîqasî zû bibûya wê baştir bibûya. Lê piştî rûxandina xwînxwar, pir muşkule hatin emelê. Me karekî pir dijwar meşand, boy Îraqe fêdêral. Bele yekbuna herdu îdare pir zerurî bu û şûkir bûne yek. Bi serokatîya bîrez Mesud wê baştirbe.

Hun rast dibêjin, ev karana peştîr bubuya wê çêtir bibûya lê dujmin ne dihiştin, mecal nedidan. Dereng bibe jî naha başe.

- Hun çawa difikirin kurdên Azərbaycanê usa jî kurdên Sovêtêye berê çawa elaqetîya rewşenbîrîyê bi hevra xadî bikin?

-Rêkî dîr û dirêjî

xoşevîstî heye, boy kurdê Azərbaycanê û ew kurdana bi destê faşîsta jî Kurdistane dur ketine. Naha jî hinek nava Azərbaycanê dijîn. Emê bixebitin bi rewşeke siyasî, demokrasî xebata çandî, xandî, pêş bixin ûsa jî, elaqetîya wezaretê rewşenbîrê Azərbaycanê çê bikin. Ev yek wê piştî yasayê ez usa zanîm wê çêbe. Bila hemu kes bizanibe, raste Kurdistan hatîye parçe-parçe kirinê, lê çand û hunerên gelên kurda tu wextî jî dîrokê paş nemaye. Îro jî ji Sovêtêye berê, usa jî kurdên cihanê rojnamevan, rewşenbîr, helbestvan dên û diçin wê ev eneneyê timê berdewam bike.

- Kek Samî li Kurdistanê Konfirans, fêstîval, konsêr tê derbas kirin, çîma ji Azîrbêcin rewşenbîra dewat nakin?

-Em dewatîya dikin, ji Suriya, Turkiya, Avropa, Armêniya, Asîya navîn dewatî dên. Azərbaycanêva tu elaqetiyame ne bûye, îro hun hatine em bawarin wê Azərbaycanêva jî elaqetî wê çêbe.

- Çi projeyawe heye boy kurdên Azərbaycanê?

- Projeyê me tenê boy kurdên Azərbaycanê, İranê û çiyê mayî tune. Projeya me bona kurdên netewîye. Em teyîbet projê daynanin boy komarekî, em hezîdikin canda gelê kurdê cihanê pêş bikeve û elaqetîya wan bi hevra heve.

- Boy hevpeyvîne ez wera pir-pir spas dikim û ji Xudêye mezin gelên kurdara pêşkeftinê dixwazim.

- Hûn xer hatine ser cavan spas.

Hevpeyvîn bir: Semivîsarê rojname "Diplomat" Tahir Sileman

Laçınlı Kürdoğlu Bəhrüz dünya çempionu oldu

Sizinlə bu günkü həmsöhbətim "Karate do Şotakan və Kiqboqşınq" idman növləri üzrə dəfələrlə nailiyyət əldə etmiş, Çıraqov Bəhrüzdür. Bəhrüz 1981-ci ildə Laçın r-nun Çıraqlı kəndində dünyaya göz açıb. Yağı "qonşularımızın" ucbatından, on iki yaşında doğma yurd yuvasından didərgin salınaraq Bakıya gəlmişdir. O, hələ məktəbdə oxuyarkən idmana xüsusi həvəs göstərirdi. Bu həvəs onu idmanın yüksək pilləsi olan Dünya çempionu səviyyəsinə qədər yüksəltdi. Sizi müsahibimiz gənc Qara kəmərlə ustası Bəhrüzla tanış edirik.

- Bəhrüz, necə oldu ki, idmana gəldiniz?

-Hələ orta məktəbdə oxuyarkən, məndə idmana böyük həvəs var idi. Elə buna görə də 1996-cı ildən "Karate do Şotakan" idman növü üzrə ilk məşqlərimə başladım. Yaxın bir vaxtda, 1999-cu ildə Azərbaycan İdman Federasiyasının prezidenti Ülvi Quluyev cənab-

larına imtahan verib "üçüncü kü qəhvəyi rəng" kəmərlə laiq görüldüm. Həmin ili vətənə borcumu vermək üçün hərbi xidmətə yollandım. Hərbi xidmətdən qayıtdıqdan sonra, yenə də idmanla məşğul olmağa başladım. Federasiyanın vitse prezidenti Füzuli Musayevin rəhbərliyi altında məşqləri davam etdirib, yaxşı nəticələr əldə etdim. Buna görə də mən İsmayıl rayonuna məşqçi kimi göndərdilər. Müəyyən qədər İsmayılıda çalışdıqdan sonra, mən yenidən Bakıya qayıtdım.

-Bəhrüz Bakıya qayıtmaqda məqsədiniz nə idi?

- Məqsədim yüksək uğurlar əldə etmək idi, yaxşı məşq üçün Bakı mənim üçün daha münasib və sərfəli idi. Məşqlərim çox uğurlu keçirdi bu arada Dünya karate do Federasiyası asosiasiyasının prezidenti Hitoşi Kasuya Bakıya gəldi. Hitoşi Kasuyaya idman imtahanları verənlərin sırasında məndə yer tutdum. İmtahan mənim üçün də uğurlu oldu. Birinci dan qara kəmərlə sahib oldum.

- Bəhrüz bəs necə oldum ki, başqa idman sahəsini də seçdiniz.

Artıq idman ustası adma layiq görüldük-

dən sonra, kiqboqşın döyüşünə məndə həvəs çox idi. Ona görə də bu döyüş növünü seçdim. Elə həmin il Azərbaycan kiqboqşın yığma komandasının baş məşqçisi Çingiz müəllimin başçılığı altında məşqlərə başladım.

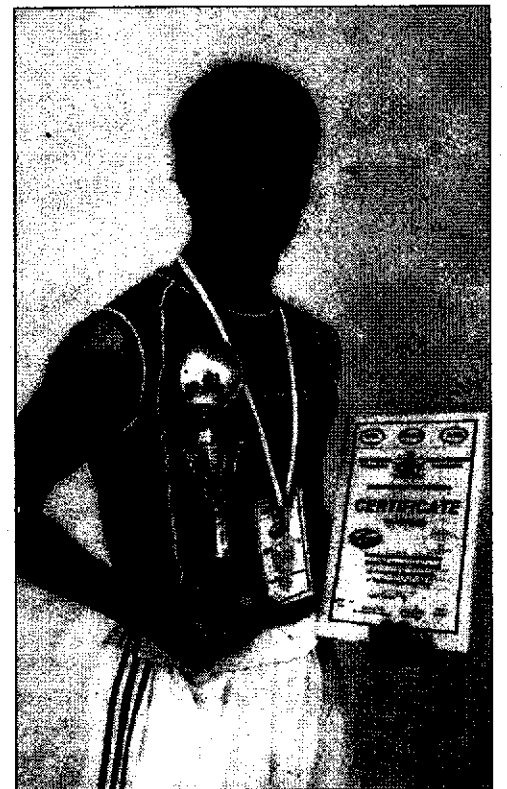
Bəhrüz bəs Azərbaycandan kənar da keçirilən döyüşlərin necə keçirildi?

2005-ci ilin avqust ayında Gürcüstanda yarışlar oldu, məndə bu yarışlara qatıldım. Yarış Gürcüstanın Urekki şəhərində keçirildi. Avrasiya çempionatı olduğu üçün Ermənistan idmançılarında yarışda iştirak edirdilər.

Yarış başlayanda bildim ki, birinci rəqibim Ermənistan idmançısıdır. Mən daha qətiyyətlə rinqə çıxdım. Birinci raundun yarısında rəqibimi nakautla saldı. Bu yarışda Avrasiya çempionu oldum. Bakıya gəldim, Azərbaycanda keçirilən Beynəlxalq turnirə qatıldım və burada 2-ci yer tutdum.

2005-ci ilin avqust ayının 29-da yenidən Gürcüstanda keçirilən dünya kubok çempionatına qatıldım. Bu yarış Batumi şəhərində keçirilirdi. Buradada qalib gələrək 60 kq da dünya çempionu adına layiq görüldüm.

- Bəhrüz dünya çempionu adına laiq

görüldüyün üçün səni birdaha təbrik edirəm. Sənə və ailənə can sağlığı, həyatda uğurlar arzulayıram. Müsahibəyə görə çox sağol.

- Sizdə sağ olun.

Müsahibəni apardı: Çıraqov Atamoğlan.

Ji bo azadiyê gelek qurban da,
Ev gel tê bîrkerin nizanim çima?

Sebaheddîn Êloxî.

Xwedî bankerê, carçi nîrxên mirovahîyê tewrebilind ê cihanê kurd tene hesabandinê. Kurd him jî di rojhilatê da netewekî çawa lîgendar, efsanewî hatine pejirandinê. Lê ev gelê kevnarî navdar di qada dîrokêda ji bo jîyaneke paqij û rastîya xweye netewîda di hêla hin hêzên ne durist va, buyerên nebûyîyên bê dad û bê normale neînsanîva asê bûye. Ji bo heyî û hebûna xwe pêvajoyeke çareserkerîna di gaveke sîyasetêda biryar girtîye: an yê yekcar bibe nesîbê (xayê) azadiyê, an jî yê di xwîna xweda bê fetisandin. Bi vê rastîyê va îro kurd rû bi rû maye.

Vi gelî ji bo rizgarîyê pir caran bi zanetî xwe avîtiyê qadên şeran, ji gelek bûyer û îmtahanên (cerbandinên) bê dad bi serfirazî derketibe jî, lê hin dewletên hove xwînmêj hevdu girtine û tim xwestine vî gelê maqûlê torin ji holê rakin, û şopa wî di dîroka mirovahîyêda nehêlin.

Ev gelê dîrokî mirovahîyê gelek kesayetên heja û navdar diyarî (pêşkêş) kirine, kîjan ku ji bo pêşketina mirovahîyê bê temene xizmet kirine. Ji bo tîkçûn û helandina an jî hincirandina vî gelî îroj mirovahî bi xwe dikeve bin şermeke dîrokî. Ji bo vê rewşa kurd dewletên mezîna jî sîudarin.

Welatê vî gelî dergûşa mirovahîyê — Kurdistan cî û warê mirovên merd, egît mîrxas, serdar û zane tê hesabandin. Vî warê cindî û paqije dîrokî xwînmêjên mirovahîyê di pêş cavên dunyayê tûrtevez dikin û ji van emel û kiryarên xweyê qirêje nebinyayî dest venaxşînin. Kurdistan him jî bîngehiya mirovahîyê ya dîrokîyê.

Ev emel û kirinên hêzên qirêj ên ji aqilan dîr kurd lap jî metin û tîgîhandî kirine. Kurdan mora cengewariyê, mîrxasiyê, egîtiyê ye newekilan di di rûpelên dîrokê xistine û lêdixin. Mîrxasiya kurdan a netewîyayî ezma gelêrî bêdawî kiriye.

Taw kirina li ber zulmê serberjêrîyê, tewandina ber bi zulmê jî leyîstika di destê namerdane. Kurd ne hêjayî vê serberjêrîyê, ne jî leyîstokê di destên namerdane. Şerefa wane camêriyê, mîrxasiyê û cengewariyê tu rezeleta ra rê nade.

Ewanên ku dixwazin gelê kurd an tune bikin, an jî înkâr bikin bila yekcar bizanibin ku vê gelîda çiqas dahîti û sebr hebe hawqas jî dijî dijmin û bê edaletîvan, zulmê nîfret, kîn û hêz, cesaret heye.

herik andî jîyaneke ber bi tunebûnê û mirinê derbaz dikin.

Gelek dîroknas, nivîskar û zanyar derbarê gelê kurda fikrên giranbaha anîne ziman û nîrxandine. Ji wan yek jî nivîskarê îngilîza ê navdaar Ceyms Oldrice. Ewî derheqa gelê kurd ramanê weha gotîye:

Gelekara ê usa bê xuyakirin ku azadihiya gelê kurd di rewşa cîvaki

Hesret û hawwara azadiyê

Ji bo altindariyê, ji bo hilgirtina ala serkeftinê di ewladên gelê kurd da hêz û ezma Selaheddîn, qudreta Xanî, vîna, îrade Şêx Seîd, mezintaya Cigerxwîn, rastîya Mezlûm Doxan, vejîn û bawerîya Serok Apo, daxulqandin û ronahiya Apoxwaziî û sebra Barzanîtiyê heye. Bi cesaret mirov dikare bêje ku, gelê kurd netewekî ji bîrnekirî neveşartîyê. Ev gel gav bi gav berbi pêşerojê û serkeftinê bi bawerî dimeşe. Bi bobelatîyan va jîn, lê ji bo azadiyê bi qurban va bê hesab şehîd jî dan. Îro kurd bawerîyê, serhildana rêya azadiyê ji van şehîdên nemir û ji ewladên xweyê mîrxas distîne û welat rêzgar dike. Mîr Mehmûdan, Bedirxanan, Obêydûlan, Qazîyan, Berzanîyan û bi hezaran egîten ha îroj Mehsûm Korxmaz (Egît), Xeyrî Dûrmûş, Zekiye Alkan bi milyonan leheng diguhazin û gel vedijînin. Gelê xwedî gernasên, mîrxasên weha bê guman tîkneçûyîye û serfiraze.

Ji bo jîyaneke azad gel nasnama jîyanê ji şehîdên xwe ê gelêrî û ji mîrxasên tîkneçûyîye navdarva distîne. Dîrok şehedeye ku ji bo rizgarîyê û azadiyê kurdan çawa mîrxasî kifş kirine. Îro jî egîten Kurdistanê çalakîyên bê hember nîşan didin. Berxwedan û mertdîya xweva nav û deng qazanc kirin. Ev ewladên mirovahîyê maqûle torin ji bo ku bigêhijîne armanca xwe kirin. Ev ewladên mirovahîyê maqûle torin ji bo ku bigêhijîne armanca xwe a dîrokî çek û silahên rizgarîyê ji tolhildanê hilgirtine. Ji bo war û miskanên kal û bavên xwe ji bin dagirkerîyê rizgar bikin, berxwedana rizgarîyê berdeham dikin û dîsa jî şehîdan didin.

Gelê ku dikare şehîda bide bê şik, ese ê bikaribe serbest û azad bijî. Şehîd mizgînya rizgarîyê û azadiyê. Gelên ku nikarin û nikaribin ji bo azadiyê berxwedanê bikin, şehîdan bidin bi hincirandî, çawa bindest, acîz û bi rewşeke

Barîyê Teyfûr

sîyasî a ketiva girêdayîye. Lê evîn û eşqa azadihezîyê li ruhê her kurdekîda ye. Nofî mrovê ser bilind, kubar û hurr nîsla wîdaye.

Ew rastîya kurd nivîskarê bi rêz bi rûmet anîye ziman.

Kurd him jî mejû û sidqê xweda tim rastîya jîyanê û bawerîya li mirovahîyê diparêze, nîrxên mirovahîyê ra xwedî derdikeve. Ruhê wîda hukmê agrê azadiyê gur û pire. Bi xweda va bawerî û hêvîke mezîna girêdayîye. Mixabin, henber vî netewî ê paqij zeman-zeman gellek hêzên qirêje hov di armancên xirab, kotî û nizmda bûne. Xwestine bi zorê bi qetilaman dawî li vî gelî binin (dawîya vî gelî binin) û nîrxên wîye netewî ji holê rakin. Ev mîletê şervan tim hemberî neyaran bi serfirazî bersîv dabe jî, lê nikaribûye dewleteke serbixwe a sîyasîye netewî ava bike. Gelê kurd time di meydanên berxwedananda bûye. Van berxwedanan hema evîna welat hesreta azadiyê di dilan da parastîye. Azadî risq, xwestek û

dayîneke xwedaye. Ev daxwaz û xwestek dilê milyonan gelê kurd dilerizîne tîne rimê.

Hesreta welat, evîna welat û xwesteka azadiyê ev hestên insani dilan dikewirînin, mirovan ra vejerandina berbi xwe, xwedî derketina ji xwe ra û tîgîhandina ra jî ji hundir hukm û hewar dikin. Her tîşt li ber hukm û hewara ku ji hundur va tê acîze. Hesreta welat, evîna welat derbasî hewara welat dibe û ev hewar dibe destpêk û berdeham şêdan, ji bo jîyana gel dibe rastîya vejîna azadiyê.

Rastî bê înkâr kirinê jî lê, hertim mewcûde.

Ji gelên rojhilatê yê here kevnar yek jê kurdin. Ku dîroka wan mêze dikî buhurtîyê belg bi belg weldigerîni dibîn ku him xwedanê dîrokeke bi şeref, him jî xwedanê qedereke bi bobelatî.

Bi qurban va ji bo parastina sîyanetê, serfirazîyê, hebûna netewî ewladên wîye netewandî timê di hemberî bandor û êrîşên hovan bi cesaret sekinîne û ji bo efrandina jîyanek paqij û bi rûmet hertim di nav şeranda bûne. Di sedsala dawînda (q, xx) mîletê kurd ji bo azadiyê 5 milyon qurban dan. Qurbanên bê gune...

Hêrbêrt Spênsêr ji bo jîyanek hetev van nîrxan tîne ziman: "Heya sîyaneta gel tunebe tu jî xwe nikarî bi sîyanet bihesbînî, hey a gelê te azad nebe tu jî xwe nikarî azad bihesbînî, hey a gelê te hetev nebe tu jî nikarî xwe bextewar û hetev bihesbînî." Ji bo van amal û daxwazên tewrebilind tîkoşîna rizgarîya netewî bi bawerî û coşî li ser axa Kurdistanê berdeham dike. Netewekî bi zorê va ne qirkerin, ne jî înkâr kirin nabe. Ev li hember xaliq û li hember mirovahîyê sîcek bê lêborîn û qirêje. Belê, gelê kurd di dîrokêda jîyan bi bobelatîyan va derbaz kir, bi cesaret xwe parast û da jîyan kirin, efrand, bi egîtiya xwe va nav û deng qazanc kir: Rizgarvanê rojhilat. Lê dewleta xweye netew a fermî nikaribû damezirîne, bi hesret û xwesteka welatekî serbixwe jîyan kir. Hesreta rizgarîya welat derbasî hewariya welat bû, derbasî tevgera netew a giştî bû û ji bo her kesî ê bi şeref bû armançek: Eger welat ji min ra ewlad bêje ezê bibim çêre li ser teht û zinarên wê hêşînbim. Wisane, bextewarî, û serfirazîya netew di rizgarîya wîdaye. Ew gelên ku nikarin dewletên xwe ê fermîye netewî ava bikin jîyanek rezîl, nîzm derbaz dikin, dibin berdest û bindest.

Yek jî, ji bo destanîna rizgarîya welat û ji bo aadiyê ên ku xwe nikarin bavêjîne di nav pêşîra mirinê heqê (maf) wan ê ji bo jîyanê tunene. Gelê ku li ber mirinê natewe nemir û tîkneçûyîye.

Mirovên bindest û berdest ên bê welat heyî-heyî û hertim mirîne. Her mirov jîyanêda hêjayî azadiyêye û pêwîste xweyê mafê xweva.

Van gotinên xwe bi fikrên Dolêrs Îbarûrî va dînimê dawîyê: "Mirina li se pêya, ji jîyana li ser çoka çetîre".

Lê bobelata here mezîna xwe înkâr kirine. Xwe înkâr û tune kirin li henber mirovahîyê û Xuliqdar ne mîraniye, bê şerefiye. Lê ji bo gel mirina bêdawîye.

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN "ŞƏRƏFNAMƏ" ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ ƏSƏRİNDƏN BİR PARÇA

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN TƏRCÜMEYİ HALI VƏ YARADICILIĞI

XV-XVI əsrlərin tarixşünaslığında böyük əhəmiyyətə malik olan Şərəf xan Bidlisinin "Şərəfnamə" əsəri kürd tarixini və dövrün xüsusiyyətlərini öyrənmək üçün faydalı məlumat verən ilk mənbədir. "Şərəfnamə" əsərində XVI əsr Azərbaycan və İran tarixinə aid faydalı və səmərəli məlumatlar vardır. Buna görə də, həmin əsərin tədqiqi elmi əhəmiyyət kəsb edir. Kitabın müəllifi Şərəf xan Şəmsəddin oğlu Bidlisidir, lakin bəzi müəlliflər onu Şərəddin kimi də qeyd edirlər. Bidlisi sülaləsi Ruzəki qəbiləsindəndir. Bu qəbiləyə Ruzəki, Rudəki, Ruzəki də deyirlər. Lakin "Şərəfnamə"nin müəllifi Ruzəki qeyd etdiyi üçün biz də ona istinad edirik.

Bu sülalə kürd qəbiləsinə mənsub olub 1334-cü ildən 1849-cu ilə qədər gah müstəqil, gah da yarımüstəqil halda Bidlis (Bidlis) vilayətinin irsi hökumdarı olmuşdur. Bu sülalə Kürdüstan hökumdarları arasında böyük hörmət və nüfuz sahibi olub, onların hökumdarlıqları dövrün bir çox şahları, o cümlədən Əmir Teymür (1393), Qaraqoyunlu Qara Yusif (1417) və Əmir Teymürün xələfləri tərəfindən rəsmi fərmanlarla təsdiq edilmişdir. Bidlis əmirliyi yalnız 29 il (1466-1495) Ağqoyunluların əlində qalaraq, xalqın mübari-

zəsi nəticəsində ycnə də azad olmuşdur.

Azərbaycanda təşkil olunmuş Səfəvilər dövlətinin banisi I Şah İsmayıl (1501-1524) 1504-cü ildə rəsmi olaraq Bidlis əmirliyini tanıdı və onu təsdiq etdi. Lakin Çaldıran müharibəsində (1514) Şah İsmayıl məğlub olduqda Bidlis əmiri Şərəf bəy ("Şərəfnamə" müəllifin babasıdır) Osmanlı himayəsini qəbul etdi. Onun oğlu Əmir Şəmsəddin bəyin əmirliyi zamanı (1531-1535) Bidlis vilayəti Osmanlı I Süleyman Qazi (1519-1566) tərəfindən qəsb edildi. Ona görə də Şəmsəddin bəy Bidlisi Təbrizə I Şah Təhmasibə (1524-1576) pənah apardı və şah onu hörmətlə qarşıladı. Az sonra Bidlis vilayətində olan Ruzəki qəbiləsindən bir çoxlarının osmanlı ağalığına qarşı üsyan etmələrinə baxmayaraq məğlub oldular.

Onlardan bir hissəsi Təbrizə qaçıb və öz əmirliyi Şəmsəddin Bidlisi ilə birləşdilər. Bidlisi yazır ki, "Bu hadisədən sonra Şəmsəddin Bidlisinin hörməti şahın yanında artır və şah ona xan ləqəbi verərək, Sarab əyaləti ilə Marağanın bir sıra yerlərini idarə etmək üçün göndərir". Şəmsəddin ilə birlikdə onun ətrafında 400 nəfərə qədər də Ruzəki qəbiləsindən var idi. Şəmsəddin xan I Şah Təhmasibin bəzi mühari-

bələrində iştirak etmişdi. Həsən Rumlu göstərir ki, 1552-ci ildə Şah Təhmasib Rum ölkəsinə qoşun göndərdiyi zaman Şəmsəddin xan da Qızılbaş sərəkədləri ilə birlikdə Muş və Əxlat nahiyələrini tutmağa məcbur olmuşdur.

Şəmsəddin xan İranda olduğu vaxt Qızılbaş sərəkədesi Əmirxan Musullunun qızı ilə evlənir. Əmirxan vaxtilə I Şah Təhmasibin ləlesi və Xorasan əyalətinin hakimi olmuşdur. O, Qızılbaşlar arasında böyük hörmətə malik idi. 1543-cü ildə fevralın 25-də Qum məhəltinin Kərəhrud qəsəbəsində "Şərəfnamə"nin müəllifi Şərəf (Əmir xan Musullunun qızından) anadan oldu. Bidlisi hələ uşaq ikən anasız qalır və atası onun ilk tərbiyəsini Kərəhrud qəzilərində tapşırır. Həmin qəzilər elmi və bilikli adamlar hazırlamaqda böyük şöhrət qazanmışlar. Sam Mirzə yazır: "Kərəhrud alim, şair və yazıçılar yetişdirməkdə misilsizdir".

V. Velyaminov-Zernov qeyd edir ki, bu qəzilər öz şagirdlərini elmi adamlara hörmət etməkdə rəhbərlik etmişdir. Bu iki böyük keyfiyyəti Şərəf ömrünün sonuna qədər qoruyub saxlaya bilmişdir".

Bidlisi yazır ki: "Uşaqlıq yaşlarından başlayaraq hal-hazırda qədər həmişə o cür alim adamlardan istifadə etmişəm".

Bidlisi 9 yaşına qədər Kərəhrud qəsəbəsində təlim-tərbiyə aldıqdan sonra dövrün tələbinə uyğun olaraq şah sarayına cəlb edilir. Çünki o zaman Osmanlı sultanları və Səfəvi şahlarının saraylarında şahzadələrlə birlikdə əmirzadələr və bəyzadələr də tərbiyə olunurdular. Sonra isə o, ən inanılmış dövlət şahzadələri birlikdə əmirzadələr və bəyzadələr də tərbiyə olunurdular. Sonra isə o, ən inanılmış dövlət xadimi kimi saray xidmətinə cəlb edilmişdir.

Bidlisi şah sarayında elmin müxtəlif sahələrini, o cümlədən dini hüquq qaydalarını, sənət üsulunu və döyüş təlimini öyrənməyə başladı. O, öz tərbiyə-halında qeyd edir ki, Şah Təhmasib bizə rəssamlıqla məşğul olmağı da məsləhət görürdü. Çünki şahın fikrinə görə "rəssamlıq insanın mənəvi zövqünü inkişaf etdirir".

Bələliklə, Bidlisi 1554-cü ilə qədər sarayda tərbiyə və təhsil alır. Atası Əmir Şəmsəddin xan qocaldığı üçün əmirlik vəzifəsindən əl çəkir, Ruzəki qəbiləsi onun oğlu Şərəfi əmir təyin edilməsini şahdan xahiş edir.

Buna görə də 12 yaşlı Şərəf şahın əmrinə əsasən Şirvan vilayətinin Salyan, Mahmudabad və Muğan düzündə əmir, Ruzəki qəbiləsindən olan Şeyx Əmir Bilbasi isə ona qəyyum

təyin olunur. "Şərəfnamə"nin Piterburq nəşrində göstərilmişdir ki, Şərəf xan Bidlisinin ləlesi Məhəmməd Qəvali və həm də Şeyx Əmir Bilbasinin ləle olduğu qeyd edilmişdir.

I.P. Petruşevski göstərir ki, Şərəf xan Şirvana hakim gədən zaman, dövrün adətində görə Qızılbaş əyləntələrindən biri ona ləle təyin edildi. Halbuki Şeyx Əmir Bilbasi Ruzəki tayfasına mənsub olub, 1534-1536-cı illərdə Azərbaycana gəlmişdir. Buna görə də I.P. Petruşevskinin onu (Bidlisinin ləlesini) Qızılbaş əyani qeyd etməsi düzgün deyildir. Lakin 3 il sonra Şeyx Əmir Bilbasi vəfat edir və Əmir Şərəf bu vəzifədən geri çağılır.

O, Xərəqan yaylağında (Həmadanın yaxınlığındadır) Şah Təhmasiblə görüşdükdən sonra şah onu Həmadan hökmdarı Məhəmməd bəyin sərəncamına göndərir. Məhəmməd bəy Əmir Şərəf Bidlisini çox hörmətlə qəbul etdi və öz qızını ona verdi. Şah Təhmasibin göstərişinə əsasən Əmir Şərəf və onun tabeliyində olan Ruzəki qəbiləsinin iqtisadi cəhətdən təmin olması üçün müəyyən miqdar pay ayrıldı. Bu qayda ilə Əmir Şərəf 3 il də Həmadanda qaldı (1557-1561).

Kərəhrud və saray təlimlərinə sonra yaşadığı vilayətlərin ictimai və siyasi hadisələri Əmir Şərəfin həyatına

çox böyük təsir edərək onu dərin düşünən və dövrün siyasi xüsusiyyətlərini təhlil edə biləcək bir səviyyəyə yüksəltdi. Ona görə də saray adamları artıq onunla hesablaşmağa məcbur olurdular. Bu zaman Osmanlı şahzadəsi Bayazidin İran şahı sarayına pənah gətirməsi və bu hadisə ilə əlaqədar olaraq Osmanlı-İran hökumətləri arasında cərəyan edən müzakirlərdə Əmir Şərəfin osmanlılara meyl etməsi I Şah Təhmasibə şübhəyə salır. Odu ki, şah onun atası Şəmsəddin xanı yenidən Ruzəkililərin başçısı və Kərəhrud qəsəbəsinin əmiri təyin edir (1560-1563). Lakin Şəmsəddin xan əmirlik vəzifəsini qəbul etmir, şah bu vəzifəni yenə də Əmir Şərəfə tapşırır və ona maaş təyin edir.

Bələliklə də, Əmir Şərəf Qəzvində şahın xidmətinə qalır. Dövrün tələbinə görə şah sarayına mənsub olan əmir və sərəkədləri öz qəbilələrindən ibarət müəyyən miqdarda silahlı qüvvə saxlamalı və lazımı gəldikdə bu qüvvə ilə şahna kömək etməli idi.

Əmir Bidlisi də Ruzəkilərdən ibarət bələ qüvvəyə malik idi. Səfəvi hakimiyyətinə qarşı çıxan Gilani tutulduqdan sonra onun ərazisini idarə etmək üçün bir sıra qızılbaş sərəkədləri ilə birlikdə Əmir Şərəf də Gilana məmur olur (1568). O, I Şah Təhmasib tərəfindən Tonikabon hakimi təyin edildi və şah Şərəfin sərəncamına çoxlu qızılbaş göndərdi. Çünki bu zaman Xan Əhməd başçılıq etdiyi Gilan üsyanı davam edirdi.

Xan Əhməd tərəfdarlarından olan Sultan Həsən da Gilanın *ir nahiyəsində hökmdar idi. O, özünün silahlı qüvvəsi ilə Qızılbaşlara qarşı çıxaraq onları qarət edirdi.

M.İ.ŞƏMSİ. Ardı var.

Pirtuk van rojan wê ronahî bibîne

KURD

Coxrafiya û cîwarbûyîna kurdan

Bona ku serederiyê ji erdnîgarîya wê para Asiyayê ya ku emê ser bisekinin derxi gotî du niqitkên rîkîni jî bir nekî; Ararat û girava Iskenderûnê (Alêksandrê).

Ji Araratê berbi başûr di aqareke ji hezar verstan zedetir xilxilên çîyan pey hev rêz dibin. Destpêkêda ewana jî bakur berbi başur raste rast dirêj dibin , lê paşê berbi başur rojhilat şax vedidin, pareveyi ser çend silsilan dibin û berbi girava Iranê diçin.

Para wane yekemînda du bilincî , li ku du golên şor yên nav û deng- Gola Wanê û Gola Urmiyê ci girtine tene cudakirin. Evan çiyana xurî awa tene navkirin-çiyayên tuxîbê Tirkîye û Iranê .

Para duyemîn tenê bi şaxê xwe yê rojava- wa nêzikî tuxîbê Tirkîye û Iranê dibe. Evan gîrr û çiyayên bilind, yên ku di navbera bilincîya Iranê û deşta Mêsopotamiyayê ci girtine bi bivêja kevî-Zagros tene navkirin (kişev ev nava ji tura yûnaniye û gelên Rohhilatêra ne nase).

Ji Araratê berbi rojhilat çiyayê Agîrî dirêj dibe, yê ku Zakafkazîya me ji bilincîya Ermenîstanê cuda dike, peyra dîsa diçe digîhîje dumayîka wê bilincîyê.

Naha dema derbazî aliye girava Iskenderûnê bibi, ji wê derê êpeçekê berbi bakur aqara Antitavrê (çiyayên Toros) destpêdike , ya ku di navberîya çemên hewza behra Reş û Mêsopotamiyayêda ci girtiye. Berê Antitavrê bi giştî berbi bakur rojhilata û ew bi sê şaxên xweva (Tavra Bakur , Tavra Navîn û Başur (Ermenîstanê) berbi aliye

Karsê, Makûyê û Araratê) dilezîne.

Cavkanîyên ku şaxên çemê Firatê destpêkê jê digirin di geli û newalên wan çîyandanin. Ev şaxên Firatê jî du çeman pêk tînin: yek çemê Muradêye, ku hema ji bintara Araratê jî deşta Eleşkêrtê, ya duyemîn çemê Avarêşê (Karasû), yanî jî "Fûrate", yê ku jî bintara Erzîrumê dest pêdike.

Ji navberîya wan herdu çeman ji bilincîya Bîngolê çemê Erez, yê ku berovajîyê wan herdu çeman berbi bakur dikîşe destpê dibe.

Çemê Muradê û Firat sêrida berbi başur rojava dikîşin, hela cîkî ji Mûrad hama lê-lêye bigîhîje Diclê.

Lê Mûradêra li hev nayê wekî ew astenga tenike li pêşiya xwe biherikîne û bigêhêje Diclê û li nêzikî Xarpûtê carnûsa wî tê eşkere kirin. Li vir ew tevî çemê Avarêşê dibe , wekî ew herdu bi yekîti çemê Asiya Pêşîn, yê herî mezin Firatê (2.670 vêrst) çê kin , yê ku bi hêzeke mezin berbi başur rojava dikîşe û dixwaze bigîhîje behra Navîn , lê li vir çiyayên Tavre pêşiya Firat digirin û dema ew çav sîya çîyan dikeve vedigere berbi rojava-berbi girava Iranê.

Xîlxîla çîyan ya duyemîn, ya ku ji başur rojhilata Iskenderûnê dest pê dîke bi rasti

dumayîna çiyayên Sûrîyayêna bakûrin. Ew çawa Tavre (Toros-T.R.) tene navkirin û raste-rast berbi rojhilat dirêj dibin. Nêzikî Gola Wanê şaxekî wan çîyan berbi bakur rêz dibin, şaxê din Gola Wanê ji başur û rojhilat hemêz dîke û digêhêje tuxîbê Iranê heta Kotûrê .

Ev çiyayê dawîyê du şaxên nû berdide û ewana jî mina lepên mezin hewza jorîn ya çemê Diclê, ku berbi başur rojhilat dikîşe hemêz dikin. Heta ku ji çîyan bigîhîje rastê çemê Diclê jî çemê Firatê hindiktir ci dikîşe, lê navê xwe yê kevî nare rast dide şirovekîrin; ew mina tîra ji çiyayên ku avê didine wî berjêr dibe. Li berê Diclê yê çepê çiyayê Cûdî tê kişê. Anegorî-rojhilatiyan lengerîya Nûh pêxember li vir asê bûye. Lê daha jorê çiyayên Cûlamêrgêne bilindtirîn yên kuser şaxê Diclê Zaba Mezinin û bilindîya bendavên cuda-cuda yên van çîyan digîhîje 14000 futan)

Ger aqara jora çemê Firatê û der dorê Gola Wanê tene xanê cawa aqara cîwarbûyîna kurdan ya dema dirokêye êpeçekî kevî , lê tê kişê çiyayên Tavra başur û welatê çiyayî der-dora çemê Diclê (Boxtan, Xabûr û Zaba Mezin) bûne cîwarên kur-

dane bingeîn yên dema dirokê. Bi gilikî, di destpêka dirokêda wetenê kurdan gotî hela dîsa jî berbi rojhilat û başur, usa jî li van hersê pêlenghan bigerin, yên ku dewrêra girêdayî anegorî sê navberiyên cîwarbûyîna kurdan: bilincîya Ermenîstanê, xût Kurdîstanê Tirkîyê û çiyayên Iranê yên rojava.

Awa, dema naha kurd ser zolaxekî fire nêzikî tuxîbê Iran û Tirkîyê jî bajarokê Mendelî) heta Araratê, li bakur jî tenê dikevîne nava aqara Zakafkazîya me. Li bilincîya Ermenîstanê ewana tevî ermenîyan dijîn lê li Tirkîyê paralêla Erzîrûmê tuxîbê wanî bakûre. Li başur kurd heta rasta Mesopotamiyayê cîwar bûne.

Li rojhilat tuxîbê wan Firat (daha rast Avarêş) tê hesabandin. Lê kurd di kûraya Asiya Biçûkda jî hene, ewana ne ku tenê aqara Sivasêye başur rojhilatêda ci girtine, lê usa jî bi grupên cuda-cuda nezikî Konîyayê û Kilîkiyayê tene kişê û bi vî awayî cîwarbûyîna wan diçe digîhîje heta behra Navîn. Bi gilikî, em dikarin bêjin kurd û çiya bi hevra girêdayîne. Li wan deran kêderê deşt dest pê dibin kurd çiyên xwe didine erban, tirkan , le der dore Gola Wane-ermenîyan.

Li parên administratîve heyîda kurd awa cî digirin :

Li Rûsîyayê li hinek çiyên gubernîya Erîvanê ku nezikî Araratêye , hinek çiyên eyeletên Erdehan û Kaqîzmanê , yên vilayeta Karsê , xeni vî ji ewana li ûezdên Zengezur û Cevanşîrê yên gubernîya Elizavêtpolê) dijîn. Evan kurdên dawîyê me got, bi awakî ecêbmayîne dema jimara binclîyan çawa komeke cuda nehatine cudakirin .

Mesûd Barzanî: Em wekî gelê Kurdistanê yan divêt ligel Îraqê bin yan jî cida bin

Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî duh li Selahedinê ligel hinek ji berpirsên rêxistinên Partiya Demokrat ya Kurdistanê û Yekîtiya Nîştîmanî ya Kurdistanê yê Hewlêrê û dewrûberên wê civiya. Serokê Kurdistanê ji amadebûyîyan re li ser pirsên Kurdistanê yê aktuel axift û got:

Rewşeka baş û hasas li ber me ye eger em bizanin çawa refartê digel de bikin. Hemî liq û melbend ji hindê agehdar in ka ji

sala 1991-ê û vir de çi bûye û me çi evrazî û nişivî dîtine heta em gehîştine vê rojê, ko derfeteka gelek baş e bi mercekî ko em wekî niho teba û bira bin û wekî hev bin. Min sond xwariye ko ez bi eynî çavî mêze bikim hemî xelkê Kurdistanê û min berî niho jî ev refartara xwe bi kiryar berçav kiriye û dê li ser jî berdewam bim.

Îraqa niho Îraqeka din e. Postên hasas ji aliyê kurdan ve tèn birêvebirin, her ji serokkomarî heta digehe wezîrê derve

û serokerkanê leşkerî û postên din. Ev jî di egera tebaya di nava gelê Kurdistanê de hatiye bidestveanîn. Lewma divêt li Kurdistanê jî herdu îdare yek bigirin û wekî yek hikûmeta herêmê kar bikin û em misir in li ser bidestveanîna vê erka pîroz.

Em wekî gelê Kurdistanê yan divêt

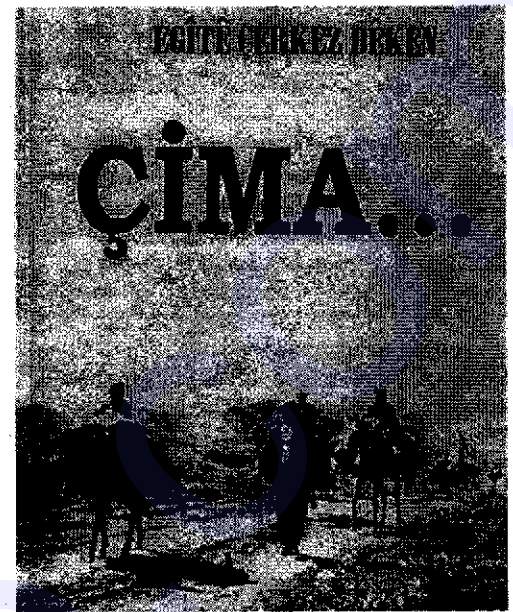
ligel Îraqê bin yan jî cida bin. Evca ko me Îraq hilbijart divêt em li ser bingehê tewafuqê kar bikin, wate nabe tu bi tenê berê xwe bidî berjewendiyê xwe lê divêt tu hisabê bo berjewendiyên pêkhatên din jî bikî heke ew tewafuqa em behsê wê dikin nahêt bicihanîn.

Rast e ez li Bexdayê gelek geşbîn bûm, lê divêt bi rastî haya me ji rewşa me hebe, çimkî eger em digel vî derfetê bi dest me ketî, bi zîrekî ne livin

bawer bikin em dê zeremend bin. Rast e şerê navxwe gelek xerab bû, lê spas bo xudê ew bi ser me de borî û erka me ya niho ew e ko em bi hemî aliyên xwe ve hewil bidin birînên xwe derman bikin. Em li îdareyan bi yek çavî berê xwe bidin yekûdu. Heke qanûn hat têkdan çî ji aliyê Partî ve û çî ji aliyê Yekîtiyê ve be, îdare be yan hevwelatî be, divêt îcraat li hember wan bèn wergirtin. Li nik min giring e ez birayetî û tebaya di navbera tev pêkhat û aliyên Kurdistanê de biçespînim. Eger ez neşiyam vê bikim û eger qanûn serwer nebû û neşiyam saziyan durist bikim, wê çaxê çî sûda postê serokê herêma Kurdistanê nîne.

Ez bi hikmê berpirsariya xwe dê li hember her bêqanûniyekê bi îcraata rabim. Lewma ez daxwazê ji her aliyekî dikim ko pêgiriya qanûnê bikin û hûn hemî mîna yek timê kar bikin. Rast e dê problem her peyda bin lê hikmet di hindê de ye ko em wekî yektîm wan probleman çareser bikin.

Romana nivîskarê kurd EGÎTÊ ÇERKEZ BÊKEN "ÇİMA" ronahî dît

Xwendevanên hêja!

Pirtûk ser qewimandinên bûyî, ser cêribandina torîvan, ya bi sala hatiye nivîsarê. Gava tu bi xwe dibî şehedê kirinên kirî û paşê ewê behrê qelesa xwera derbaz dikî, ew nivîsar bi hewas tê xwandinê.

Pirtûkêda nîgara mîrxasan ji nava çarenûsa wan derketîye û bi bedew nivîsarêva hatiye nitirandinê. Romanêda qewlê jîyanê, hinek mirovan tîne nava qanûnara, nava rizmên organêra dide derbaz kirinê. Ev gişk mirovan dike nava mitalan. Hinek bûyar usa hatine nivîsarê, xwandevan bê gav dimîne, dikeve nava pîrsa û dîcedîne bersîva wana bide.

Em bawarin ev pirtûkê bi hewaskar bê xwandinê, ji ber ku torîvan ew efrandinê, piştî xwe kutaye heqîyan, rastîyan.

Pirtûkek jî ser pirtûkxana wêda zêde bû. Bi gorîya me, ewê him jî bibe ya ser pêşxûna we.

Hinermenda kurd Merziye Rezazî çû ser dilovanîya xwe

Hinermenda kurd Merziye Rezazî îro li Stockholmê li nexweşxaneya Huddingeyê mir. Merziye Rezazî xanima hinermendê kurd yê bi nav û deng Nasir Rezazî û xuşka hinermenda kurd Leyla Ferîqiyê ye. Merziye Rezazî û Nasir Rezazî demeke dirêj li Swêdê dijîyan û berî çendsalekê Nasir Rezazî mala xwe bir başûrê Kurdistanê û niho ew li Dukanê li bi zîrekî ne livin bawer bikin em dê zeremend bin.

Rast e şerê navxwe gelek xerab bû, lê spas bo xudê ew bi ser me de borî û erka me ya niho ew e ko em bi hemî aliyên xwe ve hewil bidin birînên xwe derman bikin. Em li îdareyan bi yek çavî berê xwe bidin yekûdu.

Heke qanûn hat têkdan çî ji aliyê Partî ve û çî ji aliyê Yekîtiyê ve be, îdare be yan hevwelatî be, divêt îcraat li hember wan bèn wergirtin. Li nik min giring e ez

birayetî û tebaya di navbera tev pêkhat û aliyên Kurdistanê de biçespînim.

Eger ez neşiyam vê bikim û eger qanûn serwer nebû û neşiyam saziyan durist bikim, wê çaxê çî sûda postê serokê herêma Kurdistanê nîne.

Ez bi hikmê berpirsariya

xwe dê li hember her bêqanûniyekê bi îcraata rabim. Lewma ez daxwazê ji her aliyekî dikim ko pêgiriya qanûnê bikin û hûn hemî mîna yek timê kar bikin. Rast e dê problem her peyda bin lê hikmet di hindê de ye ko em wekî yektîm wan probleman çareser bikin.

Serokê parlamena Kurdistanê: Hikûmeta yekbûyî ya Kurdistan di demeke nêzîk de dihête ragihandin

Ednan Muftî serokê parlamenta Kurdistanê xuyakir ku derengxistina ragihandina Hikûmeta yekbûyî ya Kurdistan ji ber ku serkirdayetîya herdu partiyên serkî "Partî Demokratî Kurdistan û Yekîti Nîştîmana Kurdistan" bi amadekirina reşnîvîsa destûra her demî ya Îraqê mijûlin. Li gor nûçeya rojnama (El weten), birêz Ednan Muftî serokê parlamena Kurdistanê ragihand: "Herdu Partîyan komîtek hevbeş bo yekirina herdu îdaran li sazdana"

Herweha birêz sebarêt bi daxwazên kolana Kurdî got: "Kurdistan û gelê Kurd taybetmendîyeke wê heye ku derdor û zîman û fakterên wan jî hemû cihên din yê Îraqê cudatire"

Birêz Muftî sebarêt bi helwêsta hikometên li dîvhev yê Îraqê berê axivî ku çawa dijayetî mafên gelê Kurd dikirin û siyaseta pêşêkirinê bi karhanîne.

Derbare bi destûra Herêma Kurdistan serokê parlamen got: "36 partî û aliyên siyasî yê Kurd destûr hemwar kirine û pêşkêşî parlamen kirin û niha jî di bin cêbecêkirinê de ye."

Herweha xuyakir ku destûra Kurdistanê li gel destûra Îraqê dijayetî nîne û gelê Kurdistan 15ê heyvê berve dengdanê bo destûr diçin.

Ednan Muftî

Terorîstan parlamenterekê kurd kuşt

ДИПЛОМАТ

№ 07(020) 15-30 СЕНТЯБРЬ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ
страница

Госдепартамент США опроверг мнение Саудовской Аравии, что Ирак стоит перед серьезной угрозой дезинтеграции, которая может спровоцировать широкомасштабный региональный конфликт. Такое мнение высказал в четверг вечером на пресс-конференции в саудовском посольстве в Вашингтоне министр иностранных дел Саудовской Аравии Сауд аль-Фейсал.

Госдепартамент США призвал соседей Ирака оказывать Багдаду большую поддержку

"Ситуация в Ираке очень опасна и чревата серьезными последствиями, - сказал глава внешнеполитического ведомства королевства. - В конфликт могут быть вовлечены страны региона, и это вызывает самую серьезную обеспокоенность соседей Ирака".

Известно, что немалое влияние на ситуацию в Ираке оказывают Иран, поддерживающий тесные

связи с иракскими шиитами, и Турция, бдительно отслеживающая положение дел в Иракском Курдистане. Аль-Фейсал призвал иракских шиитов, влияние которых значительно возросло после свержения подавлявшего их режима Саддама Хусейна, протянуть руку суннитам, в свое время представлявшим правящее меньшинство, и провозгласить их "равноправны-

ми гражданами". По мнению министра, продолжение США нынешней политики в отношении Ирака может привести к расколу страны на шиитский, курдский и суннитский анклав.

США в пятницу решительно опровергли беспокойство Сау-

при каждой возможности выбирают возможность сблизить стороны благодаря политическому процессу".

В Вашингтоне в четверг прошла встреча министра иностранных дел Саудовской Аравии с государственным секретарем США Кондолизой Райс, на которой американцы пытались убедить страны-соседи оказывать поддержку Ираку.

Когда журналисты стали настойчиво спрашивать пресс-секретаря госдепа, не означает ли это, что Вашингтон дал понять, что Эль-Риаду надо направить своего посла в Багдад, г-н Маккормак ответил, что "мы побуждаем, я думаю, все страны-соседи Ирака оказать Багдаду поддержку политическими и дипломатическими средствами и любым другим способом, каким они могут это сделать".

довской Аравии относительно территориальной целостности Ирака и призвали соседние с Ираком страны оказывать большую поддержку иракскому правительству.

Это сделал пресс-секретарь Госдепартамента США Син Маккормак, который сказал, что "все, что я скажу, сводится к тому, что мы видим, что иракские граждане

Иракские власти намерены уложиться в сроки установленные ООН для проведения референдума и выборов нового состава парламента - глава МИД Ирака

В среду министр иностранных дел Ирака Хошияр Зибари доложил на заседании Совета Безопасности ООН о ситуации в Ираке.

Проект конституции Ирака "не отвечает всем требованиям всех групп, но он является наилучшим компромиссом, какой только можно было выработать на основе переговоров и консенсуса". С таким заявлением выступил в среду в Совете Безопасности ООН министр иностранных дел Ирака Хошияр Зибари в преддверии назначенного на 15 октября референдума по проекту основного закона.

По его словам, проект иракской конституции "является самым прогрессивным в регионе" и обеспечивает "рамки для расцвета демократии". "Мы очень горды

тем, что нам удалось сделать, особенно с учетом сложной ситуации в области безопасности", - сказал министр иностранных дел Ирака. Глава МИД Ирака заявил, что в его стране не будет места "воле большинства без согласия меньшинства". Он также пообещал, что в интересах "национального согласия" проект основного закона будет "по-прежнему открыт для обсуждения".

Иракские власти ожидают активизации террористов в попытке "создать напряженность в обществе и не допустить национального единства в преддверии конституционного референдума", назначенного на 15 октября, -- заявил министр иностранных дел Ирака Хошияр Зибари.

По его словам, тысячи людей в Ираке погибают от рук "иностраных экстремистов или головорезов бывшего режима, которые утратили свой железный контроль над богатствами страны" и теперь делают все, чтобы "посредством смертоносного цикла насилия и террора не дать пустить корни демократическим идеалам".

Глава иракского МИД вновь призвал соседей Ирака "ужесточить контроль на границе", "решительно противостоять пропаганде ненависти и подавить волну террора". В этой связи он посетовал на "отсутствие политической воли у Сирии", которая якобы не выполняет своих обязательств перед Ираком. "К сожалению, основная часть иностранных боевиков и террористов проникают (в Ирак)

из Сирии, а сирийское правительство не продемонстрировало сколько-либо серьезного стремления к сотрудничеству с тем, чтобы помочь нам остановить их транзит", - утверждал Хошияр Зибари.

Зибари считает "обнадеживающим" тот факт, что кампания регистрации избирателей "нарастает во всех районах страны", и что, согласно последним данным, число зарегистрировавшихся для участия в выборах достигло почти 14 млн человек.

Вчера в Багдаде Центральная избирательная комиссия Ирака сообщила, что зарегистрировано 42 политические партии, которые примут участие в намеченных на декабрь парламентских выборах. В

их числе - не только известные в стране партии, но и новые политические организации, которые намерены участвовать в предстоящем голосовании.

Об этом сообщил в Багдаде член центрзбиркома Фарид Айяр. По его словам, в центральную избирательную комиссию поступило еще 65 заявок, в связи с чем окончательная дата приема документов перенесена на несколько дней - до 25 сентября. Среди известных зарегистрированных партий, отметил Айяр, - Высший совет исламской революции в Ираке, Демократическая партия Курдистана, Коммунистическая партия, Иракский национальный конгресс и ряд других.

Министр иностранных дел Ирака подтвердил решимость своего правительства уложиться в сроки, установленные переходным административным законом и одобренные Советом Безопасности в резолюции 1546, и призвал международное сообщество оказать в этом содействие Ираку.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ U SERNİVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN

УЧЕРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: 00994 050 352-33-18

Azərbaycan şöbəsinin redaktoru:

NƏRİMAN ƏYYUB
Tel: 050 379-92-93

Xüsusi müxbir:
RAMİZ CƏBRAYİLOV

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri, 40
S. Mehmandarov küç.
ev 25. mən. 17

Адрес: Баку 40, пос. Ул.
С.Мехмандарова, дом 25. кв.17
Navnisan: Bakı 40 soqaq
S.Mehmandarov xani 25. mal 17

e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətname: N FŞ 005004966

BUSB-un 2 saylı
Sabunçu rayon filiali
VÖEN 1800061582
H/л 438010000
Qəzet "Zaman" mətbəəsində hazır
diapozitivlərdən çap olunmuşdur.
Sifariş: 961
Tiraj: 2500